

No: 299 – Mahreç İşareti

VEZİRKÖPRÜ SEMAVERİ

Tescil Ettiren

VEZİRKÖPRÜ BELEDİYESİ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 26.09.2017 tarihinden itibaren korunmak üzere 27.12.2017 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 299
Tescil Tarihi	: 27.12.2017
Başvuru No	: C2017/146
Başvuru Tarihi	: 26.09.2017
Coğrafi İşaretin Adı	: Vezirköprü Semaveri
Ürün / Ürün Grubu	: Semaver / Halılar, kilimler ve dokumalar dışında kalan el sanatı ürünleri
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Vezirköprü Belediyesi
Tescil Ettirenin Adresi	: Mehmet Paşa Mh. Köprülüler Cad. No:38 Vezirköprü / SAMSUN
Coğrafi Sınır	: Vezirköprü
Kullanım Biçimi	: Coğrafi işaretin adı ürün üzerinde ayrıca işletmenin görülebilecek bir alanında veya marka ile birlikte kullanılabilir.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Vezirköprü Semaveri kalaylı teneke, galvanize sac, krom-nikel ve bakır hammaddeleri kullanılarak yassı formda üretilen, yaklaşık olarak 30-38 parçadan oluşan, kömür ya da çalı çırpı benzeri ateş ile ısıtılarak suyun ısınması ve çayın demlenmesini sağlayan temel bölümleri bulunan ve el sanatı ile üretilen musluklu özel bir çay demleme aracıdır.

Vezirköprü Semaveri yassı formuyla diğer semaverlerden farklı olup işlevsel niteliği yüksektir. Ayrıca suyun kaynağının tespitini sağlayan düdüklü semaver üretimi de yöreye özgüdür.

Vezirköprü semaver ustalarının yüz yılı aşkın tarihsel süreç içerisinde bilgi ve birikimleri yoluyla semaver üretimi gelişim göstermiş ve semaverin işlevsel niteliği artmıştır. Bununla birlikte kullanılan malzemeden kaynaklanan ucuzluğu ve kullanımdaki pratikliği nedeniyle oldukça yaygındır.

Vezirköprü Semaveri çeşitli boylarda imal edilebilmektedir. Vezirköprü Semaverleri yaklaşık olarak 2-6 lt su alabilmektedir. Ürünün kullanımı pratik olup evde, tarla ve bahçe gibi tarım alanlarında ayrıca eğlence ve piknik mekânlarında oldukça yaygın kullanımı bulunmaktadır.

Çalı-çırpı gibi basitçe bulunabilecek yakacaklarla kolayca kaynatılabiliyor oluşu da özellikle kırsal kesimde kullanımını yaygınlaştırmıştır.

Vezirköprü düdüklü semaveri; tarlada veya bahçelerde çalışan işçilere çay suyunun kaynadığını haber verilmesi amaçlanarak yıllar öncesinde geliştirilmiştir. Çayın demliklere göre az bir ateşle çabuk olarak demlenmesi, semaverin kendine has özelliğidir. Bununla birlikte semaverde demlenen çay, ateş sönsen bile uzunca müddet soğumadan kalmaktadır.

Üretim Metodu:

Yörede Semaverciler Çarşısı olarak adlandırılan tarihi bedestendeki küçük atölyelerde, ustasından çırağına herkesin tek tek elde döverek, bükerek, keserek ve lehimleyerek ürettikleri parçaların birleştirilmesiyle Vezirköprü Semaveri üretilmektedir.

Vezirköprü Semaveri üretiminde kalaylı teneke, galvanize sac, krom-nikel ve bakır hammadde olarak kullanılmaktadır. Her bir parça görünüş ve işlevine göre farklı farklı adlar almıştır. Bu parçalar gövde, baca, üzer, dip, yaklaşık 5 parçadan oluşan kapak takımı, demkeş, ızgara, 6 parçadan oluşan ayak takımı, 4 parçadan oluşan sap takımı, düllük (musluk takılan yer) ve musluktan oluşmaktadır. İlgili parçaların çiftli olanlarının da üretimi yapılmaktadır. Açıklanan parçalarla beraber Vezirköprü Semaveri yaklaşık olarak 30-38 parçadan oluşmaktadır.

Atölyede yaklaşık 1 metreye 1 metre olarak ölçülendirilmiş kalıp levhalar çizilmeli ve metal kesen el makaslarıyla kesilerek ayarlanmalıdır. İlk olarak gövde oluşturulmalı ve kıvrıma işlemleri yapılmalıdır. Ardından tokmakla ekleme yerine kenet yapılıp dövülmelidir. Daha sonra gövdesine kordon makinasıyla desen çizilmelidir. Su sızdırmaması için içten lehimleme yapılmalıdır. İç bacası kıvrılıp lehimlenmelidir. İç bacada sadece lehimleme işlemi yapılmalıdır. Daha sonra bacaya gövdenin içine oturarak bacanın ortasından geçecek şekilde dip (sac levha) takılmalıdır. Dip, gövdeyle bacayı birleştirmeyi sağlar. Üzer isimli parça kalıpta kesilerek kabartma işlemi yapılmalıdır. Kabartma işlemi kabartma çekici ile levha yaklaşık yarım saat dövülerek uygulanmalıdır. Daha sonra

kapak ve baca delinerek gövde ile bütünleştirilmelidir. Tekrar lehimleme işlemleri yapılmalı ve üzerine su koyulan kapağın parçaları da lehimlenerek kulp montajı yapılmalıdır. Kulplar 4 parçadan oluşur bu 4 parçanın 2'si işlenip birbirine lehimlenmeli ve gövdede birleştirilmelidir. Küllük olarak adlandırılan ve 6 parçadan oluşan ayak kısmı birleştirilerek semavere monte edilmelidir. Izgara kısmı da delinip hazırlanarak ürüne eklendikten sonra ön tarafında düllük olarak isimlendirilen kısma musluk monte edilmelidir. Ayrıca demkeş kısmı ve kapaklar eklendikten sonra silme ve cilalama işlemi ile semaver tamamlanmalıdır.

Vezirköprü Semaverine tarlada çalışanların isteğine göre ayrıca 4 parçadan oluşan düdük kısmı da eklenebilmektedir.

Su doldurma bölümüne su, ateşlik bölümüne kömür ya da çalı çırpı konulmalıdır. Gövdenin altından ateş yakılmalıdır. Yanan ateş su konan bölümü ısıtmaktadır. Suyun kaynadığını su kapağının borusuna takılan düdük haber vermektedir. İçine çay yerleştirilen demliğin üstüne su konulmalı ve ateşlik bölümüne alınmalıdır. Açıklanan işlem sırası ile semaverde çay demlenmektedir.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Vezirköprü Semaverinin geçmişten günümüze miras kalan el sanatları arasında önemli bir yeri bulunmaktadır. Ayrıca yöre ustalarının kültürel aktarımı ve usta çırak bağı ile varlığını devam ettirmiştir. Vezirköprü Semaveri yöre ile bilinirliği bulunan önemli bir üründür.

Denetleme:

Vezirköprü Belediyesi koordinatörlüğünde; Vezirköprü Esnaf ve Sanatkârlar Odasından, Vezirköprü Kaymakamlığından ve Vezirköprü Belediyesinden ürün hakkında bilgi sahibi birer kişi olmak üzere toplam üç kişilik bir denetim merci ile periyodik olarak ve şikâyet halinde denetimler yapılacaktır.

Denetim kriterleri; üretimde kullanılan malzemelerin niteliği ve ürünün üretim metodunda açıklanan işlem adımlarına uygun olarak üretilmesi denetlenecektir. Bununla birlikte Vezirköprü Semaveri coğrafi işaretinin kullanımı denetlenecektir.

Uygunsuzluk tespit edilmesi halinde üreticiye gerekli düzeltmeyi yapması için uyarı yapılarak bir aylık süre verilecektir. Bir ay sonraki denetimde benzer uygunsuzluğun görülmesi halinde Sınai Mülkiyet Kanuni çerçevesinde gerekli işlemlerin yapılması için hukuki yollara başvurulacaktır.

Denetim merci, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Denetim merci hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.